

ДОСЛІДЖЕННЯ КІНЕТИКИ ПРОЦЕСУ ЕПОКСИДУВАННЯ НАТУРАЛЬНОГО КАУЧУКУ НАДМУРАШИНОЮ КИСЛОТОЮ *IN SITU*

Шаповалов Д. О., Ведь В. В., Зибайло С. М.

ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет»

shapovalov.d.o@gmail.com

Епоксидування відходів натурального каучуку є перспективним методом отримання полімерів з покращеними фізико-механічними властивостями і потребує детального дослідження кінетики процесу.

Відомо, що епоксидування складається з двох стадій, є реакцією другого порядку і не залежить від гідродинаміки в реакційному апараті. Було досліджено епоксидування відходів натурального каучуку в присутності надмурашиної кислоти в якості епоксидуючого агента. Надмурашина кислота отримувалась *in situ* із суміші водних розчинів перекису водню та мурашиної кислоти. Каучуковий скрап розчинявся у нафтовому ксилолі. Процес проводили за рахунок барботування епоксидуючого агента при кипінні суміші вода-ксилол (91–96 °С) через розчин натурального каучуку.

Експериментально отримано залежність зменшення ненасиченості з часом за різних температур (рис. 1). Встановлено, що реакція проходить у кінетичній області, оскільки константа реакції k зростає експоненціально з температурою.

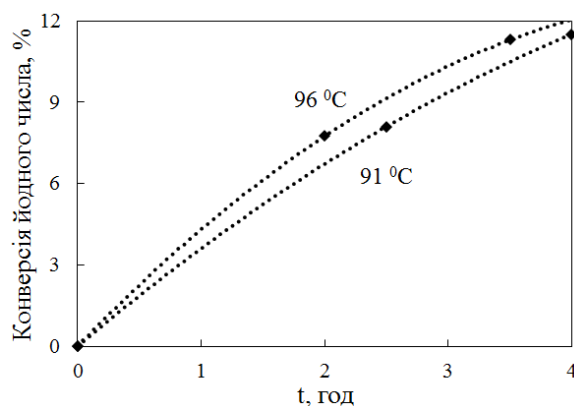

Рис. 1. Кінетика епоксидування з часом за температур 91 °С та 96 °С

Отримано кінетичне рівняння на основі наступних припущень: стадія формування надкислоти є лімітуючою; концентрація кислоти є постійною, оскільки кислота регенерується в ході другого етапу реакції; константа дисоціації не враховувалась через незначну величину.

$$\frac{d[\text{O}]}{dt} = k([\text{H}_2\text{O}_2]_0 - [\text{O}]) \cdot [\text{НСООН}]_0,$$

де $[\text{O}]$ – концентрація епоксидних груп, моль/л; $[\text{H}_2\text{O}_2]_0$ – вихідна концентрація перекису водню, моль/л; $[\text{НСООН}]_0$ – початкова концентрація мурашиної кислоти, моль/л; k – константа реакції другого порядку, л·моль⁻¹·с⁻¹.

З отриманих залежностей зменшення ненасиченості еластомера з часом та кінетичного рівняння розраховано константи швидкості реакції: при 91 °С – $12,23 \cdot 10^{-5}$ л·моль⁻¹·с⁻¹; при 96 °С – $13,68 \cdot 10^{-5}$ л·моль⁻¹·с⁻¹, енергія активації – 5,98 ккал/моль. Розраховані при 96 °С ентальпія активації – 5,25 ккал/моль, ентропія активації – 59,59 кал·моль⁻¹·К⁻¹, вільна енергія активації – 22 ккал/моль.